

Emigrants de la infantesa

2008-11-10 18:45:27

Jordi Lara

Una màquina d'espavilar ocells de nit

Edicions de 1984, Barcelona, 2008

La de Jordi Lara és una agradable sorpresa; una obra remarcable, d'aquelles –a més– que ens predisposen a subratllar el nom de l'autor i a quedar-ne pendents de possibles propostes futures. I això, malgrat que més d'un lector potencial s'hi sentirà, potser, poc engrescat en saber quin és el tema que hi exerceix de fil conductor. En saber que al darrere d'*Una màquina d'espavilar ocells de nit* hi ha, omnipresents, la sardana i la música de cobla. La realitat, però, és que en aquesta obra –des del propi títol– poques coses són el que semblen en un principi, començant justament pel fet que un profà absolut en la matèria –com és el cas– s'hi veurà reconfortat amb una alenada d'aire fresc. De literatura, en definitiva; poc importa quina en siga l'excusa.

L'obra s'estructura en vuit textos de filiació –i d'intenció– diversa, situats en la cruïlla entre gèneres literaris i trencant-ne les fronteres amb calculada ambigüitat: des del conte fins a l'assaig, des del periodisme fins a la revisió de l'*homenot* planià, des de l'autobiografia fins a la novel·la, entesa com a producte unitari. En aquest sentit, els moments més brillants s'hi assoleixen –sense dubte– en les primeres narracions, que són les que estan –des del punt de vista formal– més a prop del conte en sentit estricte; però que també es caracteritzen per un ús de la primera persona del narrador en què podem reconèixer –de ben a prop– la veu del propi Lara. La veu del record autobiogràfic que serveix de base d'un relat de formació, d'un relat iniciàtic. Una voluntat que es fa explícita des del primer text, que comparteix títol amb el conjunt i que en funciona com a pròleg, com a declaració d'intencions: narrar “el petit món que m'havia ubicat en l'enormitat del món”, amb la consciència que “tots som emigrants de la infantesa”.

Les desventures de la Cobla Canigó –on va tocar Lara d'adolescent–, la “vella guàrdia” de la qual mostra, per moments, espurnes dels personatges de Moncada. L'aprenentatge sentimental i sexual. La consciència que fer-se adult vol dir triar, i que triar, a la vegada, significa renunciar. El treball de periodista, en què la recerca professional suposa un retrobament amb aspectes més íntims: amb les arrels del pare, per exemple, andalús emigrat a Catalunya. Les reflexions sobre l'estandarització actual de la cultura o sobre els complexos del país envers el seu patrimoni musical. Són els moments més intensos: divertits, nostàlgics; també costumistes, però amb un tractament que elimina qualsevol flaïre de naftalina. Uns relats on es cartografia l'adolescència, la iniciació –sempre carregada d'estupefacció i d'incertesa– al món adult, aquell moment convuls en què “les pors eren tan grosses com les esperances”. Amb un treball del llenguatge més que destacable, carregat d'ironia però sense defugir el to líric en determinats moments. I amb una capacitat d'observació que es fa palesa en la construcció de personatges i en l'adjectivació de les descripcions.

L'obra té algun moment més irregular a mesura que avança, especialment a partir del cinqué dels textos i sobretot en els que en fan sis i set, abans de tancar-se amb una narració que torna a explicitar –a tall d'epíleg– el llibre que Lara volia escriure. Són els més anecdòtics, els que més a prop estan d'arribar només a aquells que s'interessen per la sardana, la cobla i els seus protagonistes. Hi trobem a faltar la

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

repercussió interna –i fins i tot vital– del personatge o de l'obra de què se'ns parla en el Jo que ens en parla, com ocorria en els primers relats. Malgrat això, però, el conjunt és una obra a tenir molt en compte; escrita sense prejudicis i amb voluntat d'estil; però també, cosa que agraïm, sense proselitismes. I, sobretot, una obra que destil·la literatura, on la reconstrucció d'un univers privat transcendeix l'àmbit personal per erigir-se en un discurs moral. Una *autoficció* que, si bé no és original, sí que representa un híbrid intel·ligent de memòria personal i col·lectiva, autobiografia, ficció narrativa i assaig.